

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

InsertiuniUn şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»in
Blaş.**Fóe bisericescă-politică.**

Anul XII.

Blaş 14 Iunie 1902.

Numérul 24.

Masa studenţilor din Blaş.

Sînt abia câte-va luni, de când s'a lansat ideea înfiinţării unei „mese a studenţilor din Blaş,” şi înainte de ce s'ar fi făcut apel formal la public, sumele ce au încurs sporadic de ici — colo, întrec deja cifra de 4 mii coróne. Un început acesta, care ne îndreptăţesce la cele mai frumoase speranţe.

Un fel de nobilă emulare agiteză publicul românesc, întru a ameliora starea deplorabilă a tinerimei studioase. La Sibiu, la Braşov, la Brad, şi la Blaş, zilnic cetim lanţul neîntrerupt al ofertelor generosului public românesc.

De asupra acestei nobile mişcări, vegheză geniul neamului românesc, întru cât ţinta ce se urmăreşte e cea mai generoasă jertfă, ce se aduce pe altarul culturii naţionale.

Şi această ţintă ideală este mult spijinită de amintirile personale ale singuraticilor. Fie care îşi aduce cu drag aminte de zilele petrecute pe băncile şcolii. Nu erau póte, zile de belşug, dar erau totuşi cea mai fericită epocă a vieţii. Cu „tipăi”, cu ştipendii, cu „fiertură” de la seminar, şi cu mîncare adusă în desagi şi cu prescură românesca şi-au făcut studiile trei din patru părţi a inteligenţei noastre de azi,

Şi astăzi, când elevii aceloraşi vechi şcoli românesci, prin rostul comitetului mai jos iscălit, implórá ajutorul tuturor celor ce „au beneficiat când-va de şcolile din Blaş”, avem convingerea, că glasul lor nu va striga în pustie. . . .

Avem convingerea, că din miile de elevi ai Blaşului, se vor afla multe inimi generóse, cari aducându-şi aminte de binefacerile, de cari s'au împărtăşit illo tempore, vor concurge din prisosinţa lor, ca să acopere lipsa şi miseria tinerelor vlăstare în ogorul culturii naţionale.

La timpul seú alţii s'au îngrijit de creşterea inteligenţei de azi; şi astăzi ea are să se îngrijescă de creşterea inteligenţei de mâne.

Lăsăm deci să urmeze în întregime apelul comisiunii de doi-spre-zece :

Pentru „Masa studenţilor” de la şcolile române gr-cat. din Blaş.

A P E L !

Nisuiţa manifestată în anii din urmă, de a înfiinţa pe lângă şcolile noastre mese pentru studenţii mai săraci, isvoresce din recunoscerea unei lipse mari şi dureroase.

Toţi cei ce se ocupă cu educaţiunea tinerimei, sau se interesează de această mare cauză publică, ştiu, că a devenit una dintre cele mai insistente necesităţi ale timpului, de a sări întru ajutorul tinerimei studioase şi în ceea ce privesc nutremitul ei trupesc. Studiul peste tot reclamă, ca o condiţiune de căpetenie, un trup sănătos şi binehrănit. Sistemul instrucţiunii moderne înseamnă pretinde, mai mult ca orî şi când, o îngrijire serioasă a trupului, pentru-că acest sistem reclamă prin mulţimea şi varietatea studiilor o deosebită încordare a puterilor sufletesci şi trupesci.

Fată cu numărósele şi feluritele rece-rişte ale instrucţiunii, tinerimea noastră studioasă se găseşte între nisce condiţiuni din cele mai slabe. În lipsă de locuinţe destul de spaţioase, mulţi elevi ai şcolilor noastre sunt osândiţi a tîngi în nisce căsuţe mici, umede, lipsite şi de aer şi de lumină; ear în privinţa traiului sînt în mod neîndestulorii provăduţi. Organismul nehrănit cum se cuvine înse, şi angajat în acelaşi timp la cea mai încordată muncă, între stări igienice necorespunzătoare, nu numai nu se póte desvolta normal, ci slăbind îşi pierde tóta energia şi tóta puterea de rezistenţă contra multelor şi feluritelor morburî, cari ispitesc sănătatea tinerilor mai ales.

Pentru ast-fel de casuri nenorocite, învăţătura costisitoare, în loc să fi fost o binefacere, a devenit un blăstem, şi tóta cheltuiala de bani şi de energie, depusă de către învăţători şi învăţacei, a fost făcută în deşert, spre paguba ireparabilă a particularilor, ca şi a comunităţii obşteşti.

Fiind înse, că atari pagube nu se pot delătura cu totul, trebuiesc deci prevenite. Şi între măsurile preventive ale acestor rele sînt şi mesele pentru studenţi. Importanţa lor în privinţa acesta este recunoscută de medici şi pedagogi de o potrivă. De aceea şi la noi s'a deşteptat în timpul din urmă o preocupare publică pentru aceste folositoare instituţiuni. Scopul lor este de a oferi studenţilor, gratis ori în schimbul unei taxe de tot modeste, mîncare caldă, suficientă şi nutritóre, măcar odată în zi, ca ast-fel studenţii bineprovăduţi fiind, să se póta desvolta bine şi trupesc şi sufletesc, şi să póta presta cu succes munca spirituală ce li-se cere, fără dauna sănătăţii şi vigórei lor trupesci. În acelaşi timp ele tind a pune pe elevi, cel puţin la masă, sub o inspecţiune părintescă, şi a împuţina ast-fel grigile părinţilor de acasă.

Dacă aici în Blaş nu ne-am îngrijit mai curînd de înfiinţarea unei ast-fel de instituţiuni, este, nu pentru-că am fi ignorat necesitatea şi importanţa ei, ci pentru-că aici a existat mai întăiu la Români o atare instituţie.

Întru adevăr „masa studenţilor” din Blaş s'a înfiinţat, într'un înţeles óre care mai larg, de odată cu însesî şcolile, cari acum de aprópe 150 de ani revarsă asupra neamului binefăcătórea lumină a culturii.

Întemeietorii de pie memorie ai acestor, celor mai vechi şcoli românesce din patrie, au preţuit de sigur fórté mult învăţătura, ca hrană a vieţii sufletesci. Aşa de sus au ridicat ei în gândurile lor sînte actul luminării minţii cu lumina înţeleptelor învăţături, în cât îl numiau cu o caracteristică expresie „frîngerea sfintei pâne a învăţătorei”. Cu tóte acestea ei nu-şi uitară nici de hrana trupului; mai ales că şi atunci, ca şi acum, cu deosebire fii ţărânimii noastre împoporaî şcolile. Ast-fel pe timpul episcopului Petru Paul Aron — cum spune Samuil Clain, — se aflau în Blaş deja 300 de studenţi, şi episcopul „îi ţinea cu pâne, şi la prasnice şi cu fiertură, pe unii şi cu haine şi cu cărţi”.

Exemplul fericitului fundator al şcolilor, a fost imitat cu belşug de toţi succesorii seí. Atanasie Rednic a lăsat şcolilor tóta averea sa; Grigorie Maior a înfiinţat fondul pentru pâne, pe care toţi archiereii următori l'au susţinut, îmbogăţindu-l aşa, în cât şi astăzi, fie-care student cu purtare bună şi progres îndestulitor este provăduţ gratuit cu pâne.

Ca să nu mai amintim de numărósele fundaţiuni de ştipendii, cari tot spre susţinere servesc, ne oprim la actualul marelui metropolit Vancea, care a întemeiat două internate frumoase, unul pentru băieţi şi altul pentru fetiţe. În aceste institute sute de inşi primesc provisiune completă pe lângă o taxă modestă, sau chiar gratuit. Dar ori cât de mult ar fi făcut Archiereii de fericită pomenire ai Blaşului pe acest teren, astăzi nu mai este îndestulitóre părintésca lor îngrijire, din care de alt-fel, atâtea sute şi mii s'au împărtăşit şi se împărtăşesc. Internatele cele două, sînt prea strîmte, pentru a puté primi la buna lor masă pe toţi cei avisaţi la un traiu mai sănătos. Şi chiar dacă ar avé loc să-i primescă, nu ar avé de unde să deé mîncare tuturor celor lipsiţi. Fundaţiunea de pâne de asemenea, ori cât de folositoare ar fi fost şi ar fi, nu mai este îndestulitóre. Căci numai cu pâne şi cu firmituri de bucate de pe acasă nu se pot nutri studenţii în mod îndestulitor.

Lipsa acesta se simte de mult, dar acum a sosit momentul suprem, pentru a întreprinde tot ce ne stă în putinţă, spre a satisfacé necesităţilor mai ardente. Ceea ce recunoscînd inteligenţa română din Blaş, întrunită în 16 Februar n. 1902 într'o şedinţă, anume spre acest scop conchemată, a hotărît să adreseze un apel către toţi aceia, cari au beneficiat când-va de şcolile din Blaş, sau ştiu apreţia importanţa lor pentru poporul românesc, rugându-i

să binevoiască a-și da concursul generos la înființarea unei mese pentru studenții de la școlile române greco-cat. din Blaj.

Comisiunea aleasă în acea adunare, a cerut de la Prea Veneratul Consistor Metropolitan din Blaj, patronul suprem al institutelor noastre, autorizarea de a face o colecție în favoarea mesei studenților, ceea ce i-s-a și dat prin rezoluțiunea consistorială din 4 Martie 1902, Nr. 1166. Drept aceea, subscrișii membrii ai comisiunei de doi-sprezece venim prin acesta a ne împlini misiunea ce ni-s-a încredințat, *apelând cu totă dragostea frățescă la toate inimile generoase, cari știu prețui valoarea instituției, ce proiectăm, să alerge cu ofertele lor întru ajutor.*

Prin glasul nostru cer ajutor acele așezăminte românești, cari de un veac și jumătate au revărsat lumina culturii în mijlocul poporului nostru, și cari, mai mult de un secol, au fost unicul nostru far cultural.

Prin glasul nostru se adresează școlile din Blaj către toți fiii săi și către fiii aceluia, cari sub scutul lor s'au învrednicit de puterea învățăturilor, cu ajutorul căreia și-au făcut stare și avere și poziție de onoare în societate.

Prin apelul nostru implorăm ajutorul de recunoștință al fiilor săi acea „alma mater“, care atâția fii luminați a dat vieții — și îi implorăm, nu pentru sine, ci pentru acei fii ai poporului, pe cari de acum înainte vrea să-î crească și să-î învețe spre binele neamului nostru.

La vocea acestor vechi așezăminte culturale asociem și noi cu totă credința cuvintul nostru rugătoriu. Pentru-că noi credem ferm și tare, că este acum timpul suprem, să contribuim și noi fie-care din ceea ce ne-a dat Dumnezeu, spre a susține și desvolta acele așezăminte, pe cari tot numai arhieriei

Blaj, din ședința comisiunei de 12 ținută la 16 Maiu 1902.

Iosif Hossu

canonic, dir. gimn., președintele comisiunei.

Georgiu Muntean

director al institutului preparandial.

Iuniu Br. Hodosiu

dir. inst. de credit și economii „Patria“.

Octavian B. Bonfiniu

profesor gimnasial.

Georgiu Vancea

proprietar.

Dr. Alesandru Pop

medic.

Iacob Murășan

profesor de muzică.

Dr. E. Dăianu

profesor de teologie, notariu al comisiunei.

Emil Viciu

prof. gimn., dir. internatului de băieți.

Dr. Iuliu Maniu

advocat archidieceșan.

Gavrilă Precup

profesor gimnasial.

Dionisiu Trifan

măiestru croitor.

† Episcopul Pavel.

Cei prezenți.

Lăsăm să urmeze numele acelor preoți cari au luat parte la înmormintarea marelui Episcop. Se poate ca lista noastră să nu fie completă, cerem indulgența cetitorilor nostri și sintem găta a face ulterior cuvenitele înțegiri.

Din Archidieceșă: 1. Mitropolitul. 2. Dr. A. Bunea. 3. Dr. Vas. Hossu. 4. Aron Papiu.

Din diecesa de Orade: 1. Dr. Aug. Lauran. 2. Moise Neșiu. 3. Dr. Felician Bran. 4. Samuil Ciceronescu. 5. Alesandru Nuțiu. 6. Demetriu Mureșan. 7. Aureliu Mureșan. 8. Petru Cupcea. 9. Ignațiu Sabo. 10. Ioan Cosma. 11. Ioan Gențiu. 12. Ion Selegean. 13. Liviu Selegean. 14. Vasiliu Ardelean. 15. Ioan Butean, dir. 16. Vasiliu Ștefanica. 17. Nicolau Fabian. 18. Vasiliu Dumbravă. 19. Dr. Florian Stan. 20. Ilie Stan. 21. Pamfilu Ossian. 22. Georgiu Șuta. 23. Georgiu Darabant. 24. Romul Marchiș. 25. Aurel Pelle. 26. V. Târziu. 27. I. Ghita. 28. Teodor Bulc. 29. Corneliu Ardelean.

Din diecesa de Gherla: 1. Dr. Ioan Szabó, Episcop. 2. Ioan Ivașco, canonic. 3. I. Melian. 4. Iosif Demian. 5. Ioan Hotea. 6. Vasiliu Ivașco. 7. Ioan Pop. 8. Iuliu Dragoș. 9. Simeon Balya. 10. Ioan Coman. 11. Aureliu Zoicaș. 12. Victor Coman. 13. Petru Salca. 14. Victor Gyenge. 15. Petru Salca. 16. Petru Mihályi. 17. Gavrilă Timiș. 18. Georgiu Timiș. 19. Ioan Vlad. 20. Antoniu Kovács. 21. Andreiu Kovács. 22. Vasiliu Nap. 23. Nicolau Dorog. 24. Ioan Dorog. 25. Gregoriu Belea. 26. Antoniu Serbac. 27. Andreiu Serbac. 28. Ioan Ivașco. 29. Iosif

FEUILLETON.

GLUMĂ AMERICANĂ.

— *Ulr. Myers.* —

(Fine.)

Price sentură din cap. „Ajutor nu mai estel! Eu mi-am dat de cap cu speculatul și nici un om nu va fi atât de nebun, să-mi sară înfr'ajutor. Eu am oferit spre cumpărare cu un preț leștin trenul meu bogatului Gould, dar și acesta m'a respins. Trenul Nickel-Plate e o întreprindere greșită.“

„Atunci dară vom trăi în sărăcie și miserie, numai susține-te pentru mine și copiii nostri! Eu voi sta fidel în ajutorul tău, ér copiii sînt încă prea tineri spre a simți tare schimbarea împrejurărilor. Relege-te George, te implor pentru acesta.“

Părăsind Dna Dolly după miezul nopții chilia de lucru a bărbatului său, acesta intru atîta se întărise, cât jurase pe capetele copiilor, că va ține la ai săi până în sfîrșit. Dna Dolly scinse aduce lucrul acolo, cât speranța de tot pierdută a bărbatului său se redesteptă, dar nu numai speranța, ci și energia și puterea de lucru.

II.

Multiplul milionar Gould, concurentul direct a bogatului Vanderbilt ședea în contoarul său și calcula, ca și când ar fi viața

în joc. Milioanele sale erau elocate în călferiate, mine, fabrici, case și pămînturi. Capitalul lucra în negoț cu petrolul, bucate, oleu, spirt, acți și hărții de stat. Deși avea Gould mulțime de impiegati, totuși supra inspectiunea, carea o conducea el însuși, recerea o muncă de șese până în opt ore pe zi.

Și nu tot de una mergeau încururile așa de neted. Concurența și la un milionar de sute de milioane îi face traiul amar, când vine de la un concurent tare. Vanderbilt și Gould erau ast fel de contrari și din concurența în afaceri de negoț se desvoltase între ei și o dușmănie privată. Cu mijloce lertate și nelertate își făceau unul altuia stricăciune, câtă numai puteau și cercau a se necăji unul pe altul, chiar și când se întâmpla acesta prin publicațiunii de articoli malițioși prin ziare.

Pe masa lui Gould zăceau cel puțin trei-sute de epistole, cari le deschisese el însuși. Cele mai multe erau epistole cerșitoretice. Nu poate crede omul, câtă spuză de epistole cerșitoretice se grămădesc pe masa unui milionar, când zările se ocupă tot numai erășii de acest Crōsus.

Așa se ocupase Gould în dimineața acesta deja de la șese ore cu încordare extremă. Acum erau 12 ore, începea, timpul de audiență pentru omenii, cari aveau să vorbescă cu el în afaceri de negoț sau în afaceri publice, pe cum alegeri comunale, sau de stat, sau dispoșiții publice, la cari era părtaș și Gould.

Punctuos pe minută aduse servitorul prima anunțare.

Pe o tavă de aur era un mic și delicat bilet de vizită. „Mis Dolly Price, Chicago,“ sta pe el.

„Price — Price“ murmură Gould. „Nu e acesta micul speculant ruinat? Ce are femeea cu mine? Aceste nobile cerșitōre stut cele mai rele, și nu poate scāpa omul de ele, pentru că trebuie să le tractezi ca pe dame.“

„Că cerșitōre nu s'ar părē dōmna,“ zise servitorul, care în afaceri de negoț și tot de odată și private era încredințat lui Gould.

Gould se mai socoti un moment. „Pe o Lady nu o pot ofensa respingēndu-o, fără să știu, ce vrea. Lasă-o să intre.“

Gould întimpină pe tinera și frumoșă dōmna, carea era îmbrăcată simplu, dar elegant, și o conduse la un hotel.

„Cu ce pot servi?“ întrebă el scurt, după cum este obiceiul la vizitele americane.

„Eu vin, să te rog de o plăcere,“ zise Dna Dolly. „Da, de ajutorul DTale, care înse nu are să consistē în bani sau în preț de bani. Poate ști, că bărbatul meu a clădit calea Nickel-Plate. Acesta e terminată și bărbatul meu e ruinat.“

„O știu,“ zise Gould. „El și mie m'ă oferit-o spre cumpărare, dar aceea e absolut fără nici un preț.“

„Durere, așa se pare, și noi stăm în fața ruinei, dacă nu ne ajuti. Bărbatul meu vrea să-și lea viața și numai cu cea mai mare ostēnēlă l'am putut mișca de a se abate de la acel propnș grōznic. Desperarea, frica pentru viața lui și pentru venitorul copiilor mel m'ă însuflă idea de a cerca ajutor la DTa.“

Fuciee. 30. George Petrovay. 31. Augustin Darabanth. 32. Atanasie Demian. 33. Ioan Fane. 34. Vasiliu Ioddy. 35. Gregoriu Balint. 36. Ioan Dobosy. 37. Ioachim Fet. 38. Iuliu Rednic. 39. Petru Birlea. 40. Vasiliu Cióra. 41. Emiliu Huban. 42. Iuliu Huban. 43. Michail Popp. 44. Georgiu Mészáros. 45. Alimpiu Barbulovici. 46. Alesandru Gyenge. 47. Tit Bud. 48. Ștefan Iluiczky. 49. Vasiliu Iluiczky. 50. Vasiliu Dragoș.

Din diecesa de Lugos: 1. Episcopul Dr. D. Radu. 2. Canonicul Boros.

Dintre laicii și străinii cari au luat parte însemnăm aci pe următorii:

1. Petru Mihályi. 2. Ioan Mihályi. 3. Dr. Florent Mihályi. 4. Gavril Mihályi. 5. Anderco Abel. forestier. 6. Jurca Basiliu. 7. Anderco Cuza Alexandru. 8. Dr. Michail Kökényesdi. 9. Dr. Aurel Man. adv. 10. Dr. Ilie Mariș, adv. 11. Sigismund Cziplé, jude regesc. 12. Iosif Popp, deputat. 13. Dr. Roszner Ervin, főispán. 14. Meszlényi Iulius, Episcop cu un canonic și secretar. 15. Müller Károly, abate. 17. Balogh Mihály, vicar gr. cat.

O circulară.

După mórtea Escel. Sale Episcopul Pavel, Capitlul a ales vicar pe timpul vacanței pe Il. Sa Dr. Aug. Luran, care a adresat clerului următoarea circulară:

Nr. 1696—1902.

Iubiților în Christos Frați!

Din anunțul funebral esmis mai recent prin Preaveneratul Capitul Catedral a-ți luat deja scirea consternătoare, că Escelentissimul și Reverendissimul Domn Episcop diecesan ore când MICHAIL PAVEL, Părintele orfanilor și al séracilor, Regeneratorul și al doilea Fundator al tuturor

instituțiilor culturale diecesane, Binefăcătorul cel mai mare al Diecesei și Promotorul intereselor diecesane mai înalte, în 1. Iunie a. c., jelit de la Preatnaltul Tron până la cel mai mic dintre fiii Săi sufletesci, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, spre a fi părtaș premiilor ce le-au preparat Dumnezeu celor ce îi servesc cu credință, pe cum și recunoștinței perpetue a grației posterității.

Rămășițele pămîntesci ale scumpului decedat în 4. Iunie a. c. prin Escelentissimul și Reverendissimul Domn Dr. Victor Mihályi de Apșa. Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș pe lângă concelebrarea Arhiepiscopilor sufragani Escelentissimul și Reverendissimul domn Dr. Ioan Szabó Episcop al Gherlei și Ilustrissimul și Reverendissimul Domn Dr. Demetriu Radu. Episcop al Lugosului, cu asistența numărösă a dignitarilor bisericesci și a Preaveneratului Cler de pe tot teritoriul Provinciei noastre bisericesci și cu confusul extraordinar de mare al venerabililor defunctului din totă clasa, s'au astrucat solemn în cripta improvisată spre aceea înaintea ușii împărătesci a Sanctuarului Bisericii greco-catolice din Sat-Slatina, zidită din munificența adormitului și prefăcută astfelii, fără a o fi prevădut El acesta până a fost în viață, într'un mausoleu sacru, în carele are să aștepte învierea morților autorul a atâtea clădiri monumentali, ridicate spre mărirea lui Dumnezeu în serviciul cultural și umanitar.

Cele ce le aduc prin aceste la cunoștința Frațiilor Vostre cu aceea, că Preaveneratul Capitul Catedral în Sedința Sa extraordinară de astăzi, conform prescrișelor canonice, alegându-mă de Vicar general capitular; de la acel Preavenerat Capitul Catedral am și preluat numai de cât guvernarea provisorie a Diecesei ast fel veduvite.

Chiar pentru aceea, deși s'ar păre a fi lucru superfluu a Vă reflecta pe Frațiile Vostre la detorințele de pietate ce Vi le impune fiesce căruia dintre Voi simțul de devoțiune și de recunoștință ce Vă légă de memoria unui așa Părinte: Vă rog totuși, ca pentru mai mare festivitate îngubră, în fiesce care biserică parochială să se vestescă din amvon ziua celebrării Sinteii Liturgii cu părăstas într'u odihna Mareii Arhiepiscopii, ca ast fel la aceea să pótă participa cât mai mulți credincioși, rugându-Vă neîncetat pentru mângăierea Diecesei cu un nou Păstor după inima lui Dumnezeu.

Oradea-Mare, la 5 Iunie 1902.

Dr. Augustin Luran m. p.
Vicar general capitular.

Voci de presă.

Continuăm azi în a da loc celor scrise de foile noastre despre decedatul Arhiepiscopii. Începem cu Epoca din București. Tot așa scrie „Libertatea“, „Deșteptarea“ și chiar „Vulturul“ publică o poezie seriösă plină de sentiment.

Étă ce scrie „Epoca“:

Se anunță din Oradea-Mare mórtea episcopului român Michail Pavel, și progresul ce se realizază pe încetul în cunoșcerea fraților nostri se constată și prin întinsul răsnet dureros pe care l-a întâmpinat în presa noastră de aici mórtea vrednicului bărbat.

Episcopia română din Oradea-Mare e o episcopie unită, legată de biserică romană în dogmă și ierarhie, dar românească în forma și limba cultului.

Fiind așa de numărösă poporația de neamul nostru în acestea frumoșe părți roditoare din valea Crișurilor până la Murășul de jos, de cătră Bánat, în veacul al XVIII-lea s'a orînduit de guvern, vreo cincizeci

„Numai dacă mi-ai spune, cum să vă ajut,“ înterupse Gould pe femeea.

„Förte simplu,“ declară acesta, „e de ajuns, să întreprindă o călătorie de inspecțiune pe noul tren. Vanderbilt a refuzat cumpărarea trenului, pentru că e sigur de a puté ruina pe bărbatul meu în timp scurt. Avënd inșe să se témă, că DTA, Mister Gould, ai voi să cumperi noua cale ferată, va cânta dintr'alte corde. Pentru că aflându-se calea ferată în mâinile DTale, Vanderbilt ar avé în prospect o luptă de concurență pe viață, pe mórte, pentru trenul său de pe malul Michiganului, care-l va costa mai mult de cât dacă ar cumpăra trenul Nickel-Plate, fie cu ori cât de mare preț. Simțind Vanderbilt, că DTA stă în tirguta pentru cumpărarea trenului, că te-ai și decis deja la o călătorie de inspecțiune, atunci de sigur cumpără el trenul și noi sintem ajutați. DTA, Mister Gould, ai pe glumeți în partea DTale și Vanderbilt e tras pe sföră.“

Gould surise. Femeea avé dreptate. Se simția tare măgulit, de a-l se oferí ocașiune, spre a juca o festă contrariului său și a-l espune la risul lumii. Ceea ce se cerea de la el, nu era mult. El pierdea singur o zi de lucru, dar apoi acesta se puté repara érá-și.

„Planul vine de la dl soțul DTale, nu-l așa? Se pare dar, că el tot ar fi un cam rafinat speculant.“

„Nu, Mister Gould, planul a plesnit din capul meu propriu. Bărbatul meu nu scie nimic de acesta. I-am spus, că am să cercetez rudenii în New-York. El nief nu mi-ar fi permis a veni la DTA, ca nu cum-va

prin respingerea probabilă a rugării mele, să-mi contrag o umilire.“

„Așa dară nimenea nu scie de plan, de cât DTA și eu. Mis Price.“

„Nimenea.“

„Acésta îmi place. El, să nu mi-se pótă zice dară, că ași fi refuzat unei dame o rugare, carea sta în puterea mea de a o implini. Pentru bărbatul DTale, Mis Price, n'ași fi făcut-o, pentru că el s'a infundat într'o speculațiune tare nebuună, și ómenii, cari speculează așa de prost, nu merită să fie ajutați. Dar pentru DTA și pentru copiii DTale își voiți implini dorința. Bărbatul DTale îi dau restimp de opt zile, ca să respândescă prin ziare, că eu a-și voi să cumpăr trenul. La întrebări și intervivi ai pressei voiți răspunde evasiv. De astăzi în opt zile fac călătorie de inspecțiune pe tren. Îi voiți trimete și o epistolă, în care îi voiți spune expres, că vreau să vizitez calea ferată. Acésta o póté folosi în publicitate după plac.“

Dna Price se ridică cu lacrimile în ochi și întinse lui Gould amîndoué mâinile. „Mulțămita mea cea mai căldurosă. Mister Gould, DTA mântuesci o familie și copiii mei te vor binecuvinta totă viață.“

„DTA te întoreci érá la Chicago?“ întrebă milionarul, fără a lua în samă emoțiunea acesta.

„Cu trenul cel mai de aprópe.“

„Poftesc călătorie fericită!“

III.

Motivul de a primi planul isteței Dne Dolly, a fost la Gould singur prospectul de a puté trage urgisitului Vanderbilt o festă.

Dar la câte-va ore după depărtarea Dnei Dolly, Gould se resgândi, că un milionar nu póté fi marinos fără resplată și să-și plardă o zi de lucru. Scrise dar lui Price și-i ceru cincizeci procente din suma, cu care va vinde calea ferată, ca părtaș la negoț.

Se întelege că Price se învoi. Apoi lăși vestea în foi, că Gould ar intenționa să cumpere trenul Nickel-Plate. Când se făcea întrebări la Gould acesta se ascundea într'o tăcere mult elocuentă, dar nu desmînți fațma.

Vanderbilt băgă de samă. În mâinile lui Gould trenul Nickel-Plate era în faptă o concurență förte periculösă.

Opt zile mai târziu primi Vanderbilt de la agentul său din Chicago scirea, că Gould ar fi sosit acolo. Cu două ore mai târziu sosi depeșa agentului, prin care-l comunica, că Gould s'ar fi suit pe un tren separat a căii ferate Nickel-Plate, ca să inspecteze distanța de la Chicago până la Buffalo, și apoi să încheie contractul de cumpărare.

La o jumătate de órá după acesta Price avea în mână depeșa lui Vanderbilt cu întrebarea, cât costă calea ferată Nickel-Plate și înainte de a fi percurs Gould calea jumătate de la Chicago la Buffalo, trenul era vindut la Vanderbilt cu 50 milioane de dolari.

Plătindu-și Price tóte datoriile și la Gould cota de participare după cum promisese, îi mai rămăneau încă șapte milioane de dolari. Era mai bogat de cât fusese vre-odată până atunci.

de ani după Unire, un auxiliar unit pe lângă Episcopul catolic din Oradea. După acest ajutor, un Sîrb de neam și un Episcop titular de Tegea, s'a numit pentru Români dintre Tisa și hotarile Ardealului un păstor deosebit, fără atîrnare de catolic, în persoana Romînului Moise Dragoș, un bun patriot și un om de ispravă, care-și luă în primire Scannul din nou întemeiat în Iunie 1777. Pe rînd a păstorit apoi după dînsul aceia dintre clericii uniți al timpului carl, tubindu-și neamul înainte de tôte, luptînd pentru a chema lumina asupra-i, adunînd «upt aripile lor ocrotitoare pe cel mai însemnat dintre scriitorii romîni al timpului, și-a lăsat un nume neperitor în istoria propășirei noastre culturale.

Cine ar putea scrie despre Șincai, despre Klein, despre Petru Maior, fără a pomeni numele lui Ignatie Darabant și a lui Samuil Vulcan, și ce am fi noi astăzi, dacă n'ar fi răsădit atunci în tötă Romînia, cufundată în somnul plăcerilor sau al mizeriei, graiul deșteptător al acestor apostoli? Subt acești doi mari Episcopi, centrul cultural al Romînismului a fost mai adese ori în Oradea de cît ori unde airea.

Erdelyi, urmașul lor, fără să aibă aceleași merite, a fost un zelos Prelat și un bun Romîn, care își are partea în întemeierea a două diecese nouă pentru Uniți din Ardeal de limbă romîna, linguae romeni cae, scrie Papa în diploma de fundație. Doi alți Episcopi se strecurară repede, apucînd cîrja cu mâinile slabe ale unui bolnav. După dînsul ca al șaselea Episcop veni conducătorul ce s'a stins acuma: Michail Pavel.

Era un fiu de țaran din părțile Satmarului, un harnic băiat de țară, răpuind greutatea prin sîrguința-i neînvinsă, aceea statornicie grede a săténului romîn, care umple de invidie și admirație pe cele lalte neamuri de acolo. Ajunse ca școlar pînă la Viena, de unde îl goni marele an 1848. Preot, vicar în Mararamurș, al Episcopului de Gherla, Episcop în această nouă diecesă, el

Tötă America nordică se amusa, când aduseră ziarele, cari sta în soldul lui Gould, comunicatul, în ce mod a fost pus la „recore“ Vanderbilt. Gould serbă un deplin triumf, căci contrarul său intrase în cursa, care i-o pusese Gould cu istețime.

Dar un Crösus american cade tot de una în picior ca mîța. Vanderbilt nu pierdu un filer la trenul Nickel-Plate, din contră el făcu cu acela încă un „geschäft“ splendid și anume în modul următor. El schimbă calea ferată într'o societate pe acții. Acțiunile le vîndu și așa își redobîndi cele 50 milioane. Apoi după ce trenul nu mai era acum al său, îl ruină și-l cumpără a doua oră pe un preț ridiculos de neînsemnat.

Atari glume își permit „Crösii“ americani și cei „fripti“ în lucru sînt acționarii și publicul.

Price se retrase cu totul din speculațiunii și se ocupa cu întreprinderi solide. El muri acum trei ani. Cât-va timp înainte lui muri Gould și de curînd decedă și regele căilor ferate Vanderbilt.

Nicu.

trecu la Oradea unde cîrmuirea slăbise, în 1879.

Aici a stat peste douăzeci de ani, pînă la adînci bătrînețe.

A văzut vremi frumoșe și grele de redeseptare națională, de lupte, de izbînde și de prigoniri. Nu era omul care să alege între rînduri, sau care să spuie cuvîntul ce îndemnă și cine știe viața grea a unui episcop romîn de peste munți, va înțelege cîtă necesitate a lucrurilor se adăugea la firea lui liniștită și retrasă, pentru a-l ținea în umbră. Dar vecinii nostri maghiari au proclamat odată — la Oradea în Episcopie, nu s'a uitat încă lucrul — au proclamat însușirea lui de bun Romîn în felul cavaleresc, care le este propriu: spărgînd geamurile reședinței episcopale.

Dar nu în acțiunea lui politică îi stă meritul de căpetenie, nu din ea i-se alcătuesce aureola, în care va apărea strălucind din trecut vremurilor viitoare, care vor judeca și răsplăti. Țaran stringător, ajuns în fruntea celei mai bogate dintre episcopii romînesce, el s'a făcut vistier pentru Dumnezeu creștin și al luminei, vistier în numele lui pentru sîrmanul său neam nedreptățit. Din mîna lui deschisă tot de una pentru binefaceri au căzut sutele de mii de bani de aur și de argint, cu care a semănat în ogorul pustiit ce i-se încredințase, și din acest prinos de harnic semănător au eșit biserici înfrumșetate, școli falnice, internate, — temeiuri neclintite ale vieții romînesce de acolo.

* * *

Acest Episcop acoperit de tötă cîntea lumii acesteia, acest milionar, acest filantrop vestit în tötă Romînia de dincolo, era cel mai modest dintre omeni. De departe se vedea în Oradea jidovită strălucind turnul aurit al bisericii lui episcopale, cea mai frumoșă, se spune, din cîte le au Romîni de peste hotare; palatul lui formeză una dintre podobeile orașului și în odăile-i numeroșe e adunată moștenirea pompoșă a unui șir de episcopi bogați.

Canonicii bine înzestrați, cu venituri, îi încunjură tronul de stăpînire sufletească. Dar în tot acest belșug, în tötă această strălucire, îi plăcea să se strezure neobservat. Mai adese era la „scalda“ sa din Maramureș sau în căsuța modestă de pe unul din domeniile sale; când se afla în oraș, se încunjura de umbra și tăcere. Eram în Oradea când „Măria Sa“ — și canonicii au acest titlu acolo — era așteptată din Maramureș, dar nu se observa în palatul episcopal nimic din pregătirile ce premerg aiurea sosirii stăpînului. Un singur preot merse să-l primescă la gară. Trenul sosi dar îl căutam în zădar cu ochii. Era să se piardă în mulțime, când mi-l arătară. Un solid bătrîn, uscat și drept ca un stejar — avea optzeci de ani, — se cobora dintr'un vagon de întăia clasă: purta pălăria și haina ori căru preot de sat, nisce cizme mari, ca la țară, și-și ținea în mână geamantanul. Așa vor fi fost pe alte tronuri Voevozii nostri din timpurile mari, și aceia înainte de tôte țararii romîni.

Acum muncitorul harnic și modest se odihnesce între bunecuvîntările, de care s'a făcut vrednic!

„Folia Diecesană“ organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caran-

sebeșului a cărei redactor responsabil e Dr. Petru Barbu publică pe pag. 6. (are 8. pag.) între ultimele varietăți următoarele vorbe, pe cari le dăm întocmai cu aceleași litere:

† Mihail Pavel, episcop unit din Oradea Mare, a repausat la 1 Iunie n.

„Asta-l romîn și încă „ortodox“? pfiu! . . .

E locul aici să facem o amendă: „Telegaful“ de Marți 10 Iunie n. publică pe pagina primă un frumos articol dedicat memoriei Episc. Pavel. Estragem câteva linii:

E mare doliul bisericii greco-catolice romîne, provocat de această neașteptată catastrofă, și la doliul ei ne alăturăm și noi, pentru că în decedatul nu numai biserica unită romîna a pierdut un bun și conșcincios păstor al turmei încredințate conducerii sale, ci a pierdut întrîga Romînie un filantrop, un mecenat, care prin faptele sale săvîșite în lumea această trecătoare și-a asigurat pentru tot de una nemurirea numelui.

Michail Pavel, fostul episcop gr.-cat. romîn al Orădiilor-mari, va rămîne pentru întrîga Romînie, pentru tôte vremurile, unul dintre cei mai distinși și binemeritați arhiepiscopi.

Îr la urmă:

Perdere bisericii greco-catolice romîne, cauzată prin mörtea sa, e ireparabilă, pentru că cine știe cine îi va lua locul, cine știe dacă îl va și pute înlocui pe Pavel cu adevărat și în sensul strict al cuvîntului?

Biserica gr.-catolică romîna trecutocmai acum prin o grea probă de foc, când are cea mai mare necesitate de conducători desinteresati, vecinic la postul lor, cum a fost decedatul episcop Pavel.

Î dorim să trecă în pace peste nefericirea care a ajuns-o, ca să se pötă bucura apoi în liniște de rödele frumoșelor fapte ale decedatului, a cărui memorie vecinică și vecinic binecuvîntată are să fie printre Romîni.

Corespondințe.

POPOR VREDNIC.

— 26 Mai 1902.

E vorba de poporul credicios gr. cat. din comuna Topa-Sân-Craiu în Cott. Coșocnel. În comuna această îndepărtată de orașe, poporul a rămas ferit de moravuri străine, omenii au trăit ca frații în pace, în armonie și bună înțelegere unii cu alții. Aceste însușiri eminente au făcut din acest popor ignorat și neconsiderat un popor vrednic de stima omenilor binevoitori.

Vedînd anume acest popor de cîteva decenii biserica lor în stare debilă, pe cum sînt și astăzi cele mai multe biserici romînesce, au pus basă unui fond de bani, ca să servescă pentru ridicarea unei biserici nouă, atunci când lipsa cere. Lipsa această acum de cît-va vreme a devenit förte simțită, din cauză, că omenii înmulțindu-se nu numai în sărbătorile cele mai mari, ci chiar și în Dumineci numai încăpeau în vechea bisericuță de lemn pentru ascultarea sîntei slujbe.

În anul 1901 ajungând fondul de bani la frumoasa cifră de 2400 cor. poporul, sub conducerea tactică a preotului cooperator Ioan Bochiș junior cu unanimitate a luat hotărârea de a ridica o biserică din material solid de cărămidă, alăturându la fondul de bani și oferte de contribuiri benevole. Ofertele poporenilor s'au atins frumoasă sumă de 700 cor., cari de împreună cu donațiunea preotului de 100 cor. s'au și încasat în timp foarte scurt și fără a fi lipsă de execuție.

De însemnat e că biserica nu dispune de nici o avere, chiar și poporul ca puține excepțiuni e de tot miser și fără nici un venit mai însemnat, ăr nu mărul sufletelor din parohia abia atinge cifra de 705. Dar dacă e sărac materialicesce e bogat în privința sufletescă și o ast fel de bogăție tot de una face lucruri minunate. Și frumoasă e biserica ce a ridicat-o acești creștini în anul acesta; mai mult, ea apare atât de frumoasă, în cât începând de la Cluj până la Topa-Sân-Craiu pe o distanță de 40 Km. nu numai la români, dar nici la alte confesiuni mai bogate nu s'au pute vede.

Între cei ce mai mult au contribuit pentru ridicarea și înfrumusețarea sfintei biserici, merită să fie amintiți: Găvrilă Bercian mocanul, care la îndemnul cooperatului a cumpărat un luster frumos în valoare de 140 cor. și Ștefan Zoran curator primar bisericesc, care a oferit de bună voie propria sa baie pentru scotere de prund și de unde s'au și vectorat peste 60 cără de prund.

Ast fel de fapte nobile și de rară însuflețire servescă de nobil impuls și altor credincioși și fie dovadă, că nu numai unui popor bogat i-se pot toate, ci că toate se pot poporului binecredincios, și nici odată să nu se uite, că în unire e tărie și putere de viață.

v. m.

Ordinea examenelor publice

ce se vor ține cu elevele școlii superioare de fetițe din Blaș cu ocazia închierii an. școl. 1901—1902.

Amesurat hotărârii luate în conferința corpului didactic a numitel școle, ținută la 8 Iunie a. c. examenul public de închieria an. școl. se vor ține în zilele de 23, 24 și 25 Iunie a. c., ăr în 26 Iunie va fi serviciul divin împreună cu doxologia cea mare, după care imediat va urma vestirea rezultatelor și împărțirea premiilor.

Luni 23 Iunie a. c.

a) Înainte de amiază:

Clasa I. și II. de la 8—10. Examen din toate obiectele de învățământ.

Clasa III. și IV. de la 10—12. Examen din toate obiectele de învățământ.

b) După amiază:

Clasa V. și VI. de la 3—6. Examen din toate obiectele de învățământ.

Marți 24 Iunie a. c.

a) Înainte de amiază:

Clasa VII. de la 8—12. Examen din religie, l. română, istoria naturală, l. magiară și matematică.

b) După amiază:

Clasa VIII. de la 3—6. Examen din religie, l. română, fizică, igienă, istorie și geometrie.

Miercuri 25 Iunie a. c.

Esamen de muzică de la 10—11.

Tot timpul cât vor dura esamenul vor fi espuse la vedere publică lucrurile de mână pregătite de fetițe în decursul anului școlar.

Blaș, la 10 Iunie 1902.

Diracțiunea școlii superioare de fetițe.

MAI NOŪ.

Joi s'a făcut la Arad, sub conducerea Escel. Sale Mitropolitului Ioan Meșianu, alegerea de Episcop în locul repaus. Iosif Goldiș. La votisare a intrunit vicariul Vasile Mangra 30 voturi, arhimandritul Augustin Hamsea 26 voturi și protosincelul Ignatie Pop 1 vot. Cel dintâiu a fost declarat de ales.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Domnul Atanasid Roșian, notar cerc. și dōmna Victoria Roșian n. Crișan, au dărunit bisericii noastre un Apostol legat în piele, cu litere străbune în preț de 12 cor. 80 fileri. Pentru care faptă maritimă, subscrișii, în numele curatoratului, ne ținem de plăcută datorință a aduce și pe această cale cele mai căldurose mulțumiri acumpilor donatori, implorându-le de la prea bunul Dumnezeu respărire insurită. Gârbova-de-jos la 18 Maiu 1902. Simion Marcu paroch gr. cat. Georgiu Marian prim curator.

Pentru fondul subsidiar au mai încurs următoarele sume: Danila H. Coste, Chendrea 15 cor. Ales. Marincaș, Nireș, Ioan Simoc, Restoițu-mare, Ioan Pop, Morlaca, câte 10.

Masa studenților a primit de la Ioan Fanea, paroch în Sarasău, diec. Gherlel, 1 acție „Chiorana” de 100 cor. Clericii semin. din Blaș au colectat 16376 cor. Clericii bienali cor. 3770, de la o companie de prietini cor. 340. ăr Rsmul Artemid Sarkadi, canonic Orade, în loc de cunună pe mormintul Escel. Sale Episc. Pavel, a dărunit cor. 30.

Profesori noi. Prietini nostri Alexandru Ciura și Octavian Prie, teologi și filosofi absoluți, au făcut la universitatea din Pesta censura de profesori; cel dintâiu din filologia clasică și limba română al doilea din limbile română, magiară și germană. Nouii profesori au fost stipendiști ai arhidiecesei noastre.

Esamenul de maturitate la gimnasiul nostru se vor începe în 16 crt. Comisariu al guvernului va fi dl prof. universitar Moldovăan Gergely.

Esamenul de calificare cu învățătorii de la școlile populare s'a terminat ieri. Dintre 53. calificanți, 10 au fost respinși pe câte un an.

O conferință despre Români în Budapesta. În 21 a l. tr. dl profesor Dr. Iosif Siegescu a ținut o frumoasă conferință despre Români, în Budapesta. Conferința s'a ținut în localele Academiei magiare, secția etnografică. Titlul conferinței a fost „Calea sufletului în credința poporului român”. Drept substrat al lucrării D-sale, dl Dr. Siegescu, pentru ca și publicul magiar să aibă ceva noțiune despre credința noastră poporală, a tradus în versuri ungueresci foarte succese piesa lui Simeon Manguica „Bradul”. Analisând apoi versurile date la lumină de Manguică, spune dl conferențiar, care e ceea dintâiu cale a sufletului, până ajunge la

bradul dinaintea lacului, care desparte lumea noastră de cea de dincolo. Sufletul, după îndelungate rugăminți e trecut dincolo, unde își urmăzează mai de parte rătăcirile, trecând podurile și vămile, până în urmă ajunge la pomul, sub care odihnesce Malca Precista. Atât succesul desevrșit al traducerii, cât și interesantele date de mitologie poporană au avut efect deosebit. Conferențiarul a fost răsplătit cu aplause, rugat fiind să cedeze manuscrisul pe sama revistei științifice „Etnografiai Közlöny”.

Afaceri școlare. În 22 Maiu s'a ținut esamenul final la școla din Băla, distr. Pogăcelel, unde funcționează ca învățător dl Eman. Pol, ăr ca învățătoare dōra Maria Coltor. Despre rezultatul acestor esamene ni se comunică lucruri frumoase, ceea ce ne umple de bucurie, felicitând pe cei în drept. Osteneala pusă, a adus rodă bogată, amplind de mângăiere multă pe locuitorii din Băla, care din repartiție susțin pe amindoi învățătorii.

„Cartea de aur” — confiscată. Săptămâna trecută o comisie judecătorească în frunte cu judele de instrucție și cu procurorul, au mers la „Tipografia” din Sibiu, la redacția „Telegrafului român” și apoi la locuința privată a dlui Păcățian și au confiscat toate exemplarele ce au aflat din publicația „Cartea de aur” împreună cu conspectul abonamentilor, cărora li s'au trimis cartea. Cele câte-va sute de volume au fost depuse în biroul judeului instructor, până ce se va dovedi, dacă conține scrierea agitație sau nu. De asemenea au fost confiscate și din Blaș esemplarele aflate din această carte.

Mulțumită publică. Cu ocaziunea petrecerii ținute din incidentul excursiunii școlare de la 24 Maiu 1902. pentru înființarea unui fond de excursiuni școlare cu tinerimea gimnasială din loc, au binevoit a supra-solvi următorii domni: Dr. Iuliu Maniu, avocat cor. 9. George Mezei, cor. 230. Dr. Petra, cand. de adv. Sân-Mărtin, Ioan Moldovan, notar Sân-Mărtin, Iuliu Codarcea, farmacist, Dr. Eug. Solomon, medic. Tollveth Károly, sublocotenent, Ioan Făgărășan, învățător, Tūr și Alexă Pop. adm. câte cor. 1 Traian Erdélyi, iurist 50 bani și Vasile Suciū, prefectul tipografiei 40 bani. Subscrișii ne luăm voie a mulțami acestor preatimați domni și pe calea această pentru sucursul prestat înființându-lui fond. S'au încasat cor. 18320. Spesele au fost cor. 5324 Rest de casă 12996 cor. Suma această a fost transpusă cassei gimnasiale ca basă pentru amintitul fond. Blaș, 3 Iunie 1902. G. Precup, controlor. Valeriu Suciū cassar.

Necrolog. † Șofron Cărlanea, paroch gr. cat. în Ticușin-român, vicariatul Făgărăș, a repausat la 16 Maiu n. în etate de 74 ani, în al 50 an al preoției.

† Andronic Pop, paroch deficient în Alecuș, a repausat la 11 crt. la orele 9 a. m. după un morb greū, împărțit cu ss. sacramente ale muribunților, în al 77-lea an al etății, și al 52-lea an al preoției sale.

Fie-le țărina ușoră!

Cătră P. T. Cetitori.

Aflându-ne la începutul sem. al II. al a. 1902. ne luăm voie a ruga cu căldură pe toți st. cetitori ai nostri să grăbescă cu achitarea abonamentelor restante.

Plătitorilor regulați le mulțămim pentru viul interes ce dovedesc cauzei pentru care luptăm și îl rugăm și pe mai de parte de binevoitorul sprijin.

Administrațiunea.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Câte-va momente

din

Inceputurile Bisericii române.

(Continuare.)

Întru cât „înceștinarea Bulgarilor a hotărât și sörtea bisericii române,¹⁾ se vede mai ales din prilejul introducerii limbii slavone în liturgie. În ce mod ar fi consimțit Români, dedați cu limba lor latină în toate daraverile lor, în ce mod ar fi consimțit ei să lapede limba ce o cunoscău pentru altă neînțelășă? Și acesta, după ce înșiși desnaționalisaseră pe Slavi, impunându-le limba lor latină? Bunul simț bănușce deja, că un schimb atât de straniu nu se pută face, de cât fiind impus cu forță de către Bulgarii cu totul slavisați, iuși și despotici în toate privințele. Dar, că este vorbă aici de un fapt, se pöte dovedi pe basa argumentelor istorice. Avem o tradițiune română păstrată de Cantemir-Vodă, după care mitropolitul Moldovei Teoctist, de neam bulgar și diacon al vestitului Marc Efesianul, a îndemnat după conciliul ecumenic din Florența pe Alexandru cel Bun, „să scöta literile latine din toate scrierile și cărțile, și să introducă în locul lor pe cele slavone,” pentru ca să ridice „tinerilor puțința, de a ceti sofismele Latinilor,” și a „desrădöcina din Moldova sēmînța catolicismului.” Și Bulgarii au o tradiție analögă: „S’au însemnat în nisce cărți vechi scrise de mână, că . . . Teofilact . . . , patriarch la Trinov (Tîrnova), . . . au invitat pe împăratul Asan de au trecut la Valahia, să o cucerescă și să o curețe de eresul roman, ce pe atunci domnia în Valahia, și Asan s’au dus și au supus amîndouă Valahiile sub stăpânirea sa, și au silit pe Valahi, care până atunci cetiau în limba latină, să lasă mărturisirea romană, și să nu cetescă în limba latină, ci în cea bulgară, și a poruncit ca celui ce va ceti în limba latină, să i-se taie limba, și de atunci Valachii au început a ceti bulgăresce.” Este învederat, că nici în această tradiție nu lipesc anacronismele obicinuite. Conciliul din Florența s’a ținut după mörtea lui Alexandru cel Bun; împăratul Asan n’a putut exercita o presiune despotică peste poporul român, de öre ce venise în țară bătut, spre a căuta ajutor în contra Grecilor. „Desbrăcând înse îndoita legendă de partea cea adausă de nesciința poporului, rămâne ca mieș al ei faptul, că înainte de creștinismul bulgar era la Români creștinismul roman, care tocmai fusese scos cu violență de către un împărat bulgar; ceea ce înse se petrecu mult înaintea lui Asan, pe timpul tocmai al regelui Bogor (Boris) sau al urmașului său Simeon.”²⁾

Așa dară Biserica română era acum dependentă de cea bulgară și de patriarhia Constantinopolii. Scurta întrerupere de 30 de ani, cât s’a urmat înțelegerea cu Roma din motive politice, n’a putut modifica această situațiune. Care a fost înse suprema auto-

ritate bisericescă în Bulgaria și cum îi erau supuși Români? Éta cea din urmă cestiune de resolvit în acest paragraf.

La început primatul Bulgarilor își muta reședința cu capitala imperiului lor, creat de Papa Formosus pe la 895; ast fel îi găsim scaunul la Sofia, apoi la Voden, în fine la Ohrida, treptat cu cuceririle bulgăresci. Ultima localitate este cea mai importantă din punct de vedere bisericesc, de öre ce se afla pe ruinele vechiului Lychnid, un renumit scaun episcopal din vechime, al cărui episcop fusese transferat la Prima Iustiniana în Sërbia, pe la 535. De öre ce arhiepiscopul acestui scaun avusese de la Papa Vigiliu titlul de patriarch în interiorul dieceșei sale (patriarch minor),¹⁾ nu este cu neputință, ca Bulgarii, atât de doritori de un patriarch, să fie dat această denumire primatului ohridan, din cauza împrejurărilor amintite. Cât pentru „țările române, trebuie să admitem, că ele nu atrănuă canonicese de nici una din episcopiile bulgare de pe malul Dunării, ci erau în supunere directă către scaunul patriarchal bulgar . . . , ceea ce explică și lipsa episcopilor din Dacia. Această țară era sub eparhia specială a patriarchului bulgar, tocmai ca țară adusă în chip silit la creștinismul bulgar, și asupra căreia trebuia deci pusă în lucrare o supraveghiere mai de aproape . . . Înființarea unei episcopii bulgăresci în Dacia pută să aibă de efect desbinarea acestei țări de sub autoritatea bisericii bulgare. Abia după desființarea imperiului bulgăresc . . . vedem apărând în ele episcopi deosebiți.”²⁾

Această organizațiune nu împedeca, firesce, ca la Români să nu se ivescă vremelnice și relațiuni mitropolitane cu un scaun episcopal de la Dunăre, supus Ohridei. Asemenea relațiuni sînt constatate cu eparhia bulgărescă din Vidin — vechia Bononia, care pöte a fost și în timpurile anteriore în atari raporturi cu Dacia Traiană, — pe la 1003, de unde se trimit preoți în Banat; după cererea lui Ahtum ducele bulgar al acestei țări.³⁾

Din cele expuse se vede deci, că Români, cari mai înainte nu aveau episcop, fiind că nu erau înceștinați în număr suficient pentru a-și constitui o Biserică, acum sînt lipsiți de episcopi din motive politice și naționale ale Bulgarilor slavisați. De abia când vor fi liberi de ori ce silă de consciință, prin secolul al 13-lea, îi găsim cu episcopi proprii.

§. 3. Perioada ungară.

Sumarul: Năvălirea Ungurilor. Înceștinarea lor. Desființarea imperiului bulgar. Români depind tot de Ohrida. Episcopia Milcoviei. Imperiul romano-bulgar. Înfruntarea lui religiösă asupra Românilor din stanga Dunării. Mitropolia de Haliç. Primii episcopi români. Episcopia Cumanilor.

În acest restimp, Români din Dacia Traiană transcarpatină fură atinși de sörtea sub care se află până în zilele noastre: țara lor a fost cuprinsă de Unguri. Mai întâiu (pe la 896) ducii bulgari, cari domniau

acolo peste Români, deveniră numai vasali; dar sub Ștefan cel Sfint (pe la 1003) toate acele regiuni se încorporară către noul regat magiar. Înceștinarea acestor barbari părea pentru un moment că pornesc din imperiul bizantin, ce-l cunoscuseră cu prilejul incurșiunilor lor prädalnice. Ast fel doi duci unguresci, Bulci și Gyula, carele din urmă stăpâna o parte din Ardeal, veniră în 951 la Constantinopole, se botezară acolo, și luară cu ei pe un İerotei, hirotonit de patriarchul Teofilact ca episcop al Ungurilor. Acesta începu propagarea creștinismului în jurul său, dar dispăre fără urmă.¹⁾ Conversiunea generală a acestui popor se făcu de abia o jumătate de secol mai târziu de către un cler numeros apusëu, sub domnia regelui Ștefan cel Sfint. Că Români nu aveau a face nimic cu İerotei, se vede și din aceea, că Ahtum, ducele bulgar din Banat, se boteză nu în Ardeal, ci la Vidin. Dar și acest Ahtum dispăre pe la 1003, fiind ucis în lupta împotriva Ungurilor, ér ducatul lui este anexat de regele magiar. Acesta înființeză chiar în Morisena (azi Csanád) o episcopie catolică latină, unde Ahtum clădise o mănăstire pentru călugări de rit grecesc.²⁾

(Va urma.)

BOLNAVUL DIN VITESDA.

În curtea caselor lui Caiafa s’au diau șgomote mari de multe guri, ale servitorilor și ale poporului ce se adunase pe drum, urmărind cohorta ce aducea pe Isus de la Hana. Unii țineau parte învătătorului din Galilea, alții îl huliau, ér ostașii romani cu lungile lor sulți în mână se trudeau de gëba să astimpe neorînduiala din curte.

Èr în casă cărturarii chinuiau pe bländul Fiü al omului cu nesfirșitele lor întrebări, și aduceau mărturii mincinoșe împotriva lui, și nu erau mărturisirile lor la fel. Și era întristat de mörte sufletul lui Isus.

Un om era în mulțime, care privia fix înainte, în fața lui Christos, și par-că voia să-i vadă din față, ce i-se petrece în suflet. Și a vedut, că loviturile ce le primia în cöste ca să răspundă la ticăloșele întrebări, nu aprindeau de mânia fața lui Isus, și a vedut că atunci când l’au palmuit și l’au scuipat, îndelung-răbdătorul fiü al Omului n’a scos nici un vaet de durere, și a vedut că nici în ochii lui ură nu este, nici în glasul lui tânguire. Dar ochii îi erau plini de lacrimi — lacrimi în ochii lui Dumnezeu! — pornite din sufletul cel umilit și batjocorit, și erau lacrimi ale miiei celei fără de margini ale Mântuitorului.

Atunci omul și-a făcut loc prin mulțime, a venit la Isus și prindëndu-i mâna, a strigat întors spre marele arhierëu:

— Într’adever, fiul lui Dumnezeu este!

S’a cutremurat Caiafa, s’a mișcat mulțimea trăsniță de vorbele spuse cu atâta convingere, ér Isus uitându-se la om, a zis:

¹⁾ Onciul, ibid. pag. 138.

²⁾ Xenopol I. c. vol. I, pag. 451—4.

¹⁾ Wetzer u. Welte’s Kirchenlexion, Freiburg i. B. 2. Aufl. Art. Achrida.

²⁾ Xenopol I. c. vol. I, pag. 457.

³⁾ Onciul, Originile, pag. 143.

¹⁾ Onciul, Originile, pag. 129 și 143.

²⁾ Ibid. pag. 133. Xenopol I. c. vol. I, pag. 469.

— Cine ești tu omule, că nu te cunosc?

— Te cunosc eu, inbitorule de omeni și a-tot-iertătorule mântuitor de suflete. Am auzit câte le-ai spus tu mulțimii până acum, și nu te vădusem. Acum te-am văzut, și te cunosc.

Atunci unul dintre Iudei s'apropie, cu ochii schinteind de ură și de mânie, și despărțind cu silnicie grabnică mâna acelui om de mâna lui Isus, sculpa pe Mântuitorul și palmuindu-l, îi zise:

— Dacă ești tu fiul lui Dumnezeu, spune cine te-a palmuit?

Isus l-a privit în față, l'a cunoscut, apoi și-a întors capul și a suspinat.

— Spune! zise omul eră-și. Dar Isus n'a spus. De ce să spuie și cul? De ce s'arate lumii mișelia acestui om, val, nu a unul singur om, ci a omenirii întregi. Atâta rușine nu pute să-l facă omenirii tocmai el, care a murit pentru păcatele ei. Și n'a spus. S'a întors numai și a suspinat.

Și cu ochii sufletului său, Isus se vedea suindu-se spre Ierusalim, pe vremea când era o mare sărbătoare a Iudeilor. Și era în Ierusalim o scaldătoare numită a Oilor, care se cheamă pe evreesce Vitesda. Acolo erau mulțime de bolnavi, și orbi și schiopi și uscați, așteptând mișcarea apei, căci un ânger venia din vreme în vreme și intrând în apă tulbură apa. Și cine intra în apă atunci, se făcea sănătos. Și se vedea Isus pe sine-și cum merge în scaldătoare și vede acolo un om paralic, care de trei zeci și opt de ani zăcea așteptând tulburarea apei. Și-i zise bolnavului: Vrei să fi sănătos? și răspunse bolnavul: „Eu n'am pe nimeni, să mă ajute ca să intru în apă, când se tulbură. Toți aceștia au pe cine-va. Am văzut de trei-zeci și opt de ani atâtea rînduri de omeni făcându-se sănătoși, singur eu dintru început până astăzi, stau și mă uit la alții, căci singur n'am putere să intru în apă, și nimeni nu vrea să mă ajute!“ Și l-a zis Christos: Să te ajut eu! Scolă-te din pat și mergi! Și s'a făcut sănătos omul acela, și era într'o Sâmbătă, și l-a mulțumit lui Isus cu plâns mare.

Și acum, acum paralicul din Vitesda, sta în fața mântuitorului său, și palmuindu-l și sculându-l, îi întreba:

— Dacă tu ești fiul lui Dumnezeu, spune cine te-a palmuit? Spune!

Și Isus a tăcut și n'a spus. A plecat capul și s'a rugat pentru sufletul acestui uitător a binelui. Apoi ridicând repede capul a privit împrejur, căutând par-că pe cel ce ar vrea să-l mai palmuască. Cine scie! Pote să-l și pe acela care ședea orb lângă cale cerșind, pe când Isus se apropie de Ierihon, și strigă: Fiule a lui David, miluesce-mă, er fiul lui David a rostit neuitatele cuvinte: credința ta te va mântui. Cine scie! Pote va veni să-l palmuască și acela pe care l'a găsit Isus pe când ieșise din laturea Tirului și a Sidonului, și a venit la marea Galileei, în mijlocul laturei Decapoliei. Surd era acela și vorbea cu anevioie și l'a rugat să-și pue mâna pe dînsul, er Isus căutând la cer a suspinat, și i-s'a deschis acelui surd auzul și i-s'a deslegat legătura limbii și vorbea bine.

Pote și alții, și alții, și cel din laturea Gadarenilor, care ave lăcașul său în morminte, și nimeni nu pute să-l lege nici în lanțuri, căci legat fiind, rupea și lanțuri și

cățușe și pururea și ziua și noaptea era prin munți și printre morminte strigând și lovindu-se cu pietre. L-a făcut sănătos Isus, dar pentru ca să nu vie și el să răsplătescă vindecătorului său cu palme, ca și paralicul din Vitesda!

Ar fi putut să vie toți, să-l palmuască și să-l întrebe: cine sintem? Căci Isus n'ar fi răspuns, și chiar de ar fi răspuns, pote ar fi zis și el ca Petru: Nu-l cunosc pe omul acesta. Și pe cum Petru a eșit afară și a plâns amar, așa ar fi plâns Isus, pentru că se lapodă de semenii săi pentru a căror mântuire, a suferit batjocura și mărtea.

(„Albina“.)

G. Coșbuc.

II.

Postul și medicina

sau

Ascetica și terapia.

(Continuare.)

Mohamedanul petrece jumătatea lunii lui Rhamadan — a postului — în o poziție greu de definit — Kef — cu picioarele încrucișate, pe perina unui divan, cu ochii mai închiși, nevorbind nimica ore întregi și fără a se mișca, ba probabil și fără a cugeta, și cu privirea ațintită la un punct. Fakirul din India, care postese respective ajună cu fanatism, sub durata ajunului stău ca și dormind, nemișcați. În o stare adevărat cataleptică, ca cum ar fi sub manipularea unui magnetisator modern, și prin acesta funcțiunile fiziologice se par ca sistate. Chiar exemplele acestor fanatici indiani, care au ajunat 20, 30—40 zile, și au fost supraveghiați chiar și de oficiali englezi, pe cum și constatările mai nouă la omeni bolnavi și analogia somnului de lernă a unor anumite varietăți — fără a mai aminti despre medicul Tanner cu ajunul de 40 zile, dau ansă și material de poveste despre anachoreții (pustnici) orientali, care numai de 4 ori în decursul quadragesimei — postul mare — mâncau câte ceva, fără înse a se abține de la apă. Și dacă în Nordul Germaniei s'au constatat cazuri de ajun de 30 zile, nu este imposibil și de mirat, când un ascet din Sinaia sau Tebais, ca descendent din o rasă dedată la moderațiune și sub o climă sudică, și pe încet acomodându-se lipsei de nutremit și având și voință tare sprijinită de insuficiență religioasă, va ajuna 40 zile fără nici o greutate. În decursul ajunurilor mai lungi și mai dese, sufer nu numai părțile organismului prin care se manifestă viața, ci efectul se simte și estinde și asupra lui „esse“ mai înalt vital, cum și asupra funcționării psihice. Memoria e nesigură, cugetele se par a isvori cu greu și încet, puterea imaginară e de o coloare ștersă; facultățile de prestațiuni a forței imaginare, care prin un post moderat și moral se potențază, prin ajunurile prea lungi scade foarte, er voința de lucrare dispore.

Ajunul ca medicină psihică.

Tot asemenea influință are ajunul și asupra pasiunilor și a dispoziției umane, prin ce ajunul este mijlocul cel mai

eficace în mâna mijlocului sufletesc. Cine voesce a experimenta cu ajunul ca medicină, ordinez-l ca un fel de duce (tuș) strict în contra unei sau altei pasiuni, și se va convinge de puterea lui miraculoasă; și pe cât se pare de simplă această cură, pe atât lucră mai eficace; că pe cum corpul se mortifică și pierde din violență prin subtragerea alimentelor, tot așa se moderază și pornirile lui spre păcate.

În cât privește „dispoziția“, ne convingem ușor din esperință, că ce efect admirabil are ajunul asupra persoanelor, ce sufer de vre-o durere mare sufletescă, sau se află în o supărare mare și intensivă în urma unor morburii grele sau a loviturilor familiare. La prima privire s'ar crede că ajunul ar potența durerile, dar esaminând mai de aproape, esperința ne demustă chiar contrarul: fomea paralizează energia durerii și împinge supărarea.

Fie care medic e convins despre avantajele igienice a ajunului, deși la lafel se pare că această convingere încă nu s'a lăfit. Ar fi firesce absurd a predica ascetica, și respective despre valoarea igienică a ajunului, celor săraci, care și așa sînt „ascetici din lipsă“, pentru-că traiul acestora în sine luat e o fome sau nesăturare continuă, dar afară de acestia, sînt alții mi, care se saturează peste sațiu.

Și acestia nu sînt așa numiții „gourmanți“ care își au bucatarul propriu, ci omeni din clasa mai cu bună stare, ce trăesc în convingere că mânca numai cât e de lipsă pentru lipsa corpului, dar care s'ar mira foarte, când le-ai arăta cu cifre cum-că importul lor de nutrire e duplu sau triplu peste măsură de lipsa trupului.

Pentru atari persoane folosul igienic a postului sau ajunului bisericesc nu consistă în aceea, ca prin regularea și micșorarea dietei dintr'o zi ori alta să se reducă și greutatea corpului cu câte-va grame și să se micșoreze și îngrășarea inimii, acestia să regulează numai prin prescripse stricte medicale și să-și pote ajunge mai sigur că se tem să nu moră.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

N. Iorga: *Sate și preoți din Ardeal, Bucuresci 1902*. Acesta este titlul unei scrieri foarte prețioase, ce ne-a dat o distinsul profesor universitar din Bucuresci N. Iorga. Cartea cuprinde cu mult mai mult, de-cât ne arată titlul ei, căci ne desfășură istoria culturală a Românilor din țările coronei ungare din timpuri vechi până la anul 1767, când a murit episcopul Dionisie Novacovici, a cărui corespondență a îndemnat pe neobositul cercetător a scrie această carte. Închinată fiind „preoților și învățătorilor“, noi le-o recomandăm cu totă căldura. Prețul este 2 lei 50 bani.

Biblioteca populară a „Asociațiunii“ Nr. 3. „Despre cărțile funduare și intabulari“ de Dr. Valer Moldovan, prețul 30 fl. Importanța cărții acesteia ori cine o pote vedea din însu-și titlul, de aceea o și recomandăm cu totă căldura, în special poporului de la sate pentru care e și scrisă.

Raport despre festivitățile jubileului semicentenar al Revizuirii limbii române din Brașov și istoricul Revizuirii, de Lazar Nastasi, secretarul Revizuirii. Brașov 1902. Special partea a doua scrisă pe baza actelor e o parte însemnată în istoria progresului cultural al Românilor.

A treia carte de celtre pentru copiii și copilele din anul al 3 și al 4. de soția, înlocuită de mai mulți prieteni ai școlii. Ediția II. revădută. Editura librăriei Ciureu, Brașov 1902. pag. 365. costă 1 cor. 30 bani.

"Enciclopedia Română", publicată din înstrăinarea și sub auspiciile "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii. Vol. III. Fasc. XXVIII. (Petricani—Priseacova).

Abonamentele se fac la W. Kraft în Sibiu și se primesc numai pentru publicatiunea întregă. Prețul de prenumărare: pentru un tom broșurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

"Semăntorul", Nr. 26 cu următorul număr: Pământ și apă, C. Hodos. — Vișinea lui Don Quixote, M. Eminescu. — Note. A. Vlahuță. — Amintire, St. O. Iosif. — Un om tare, Ion Gorun. — Pastel, Samson Bodnărescu. — Poveste indiană, M. Eminescu. — Încălțare. * * * Răspunsuri, Red. Numărul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an. Abonamente se pot face și la redacția foil noastre, trimițându-se banii înainte cel puțin pe 1/3 an.

Dr. Augustin Bunea: *Vechile Episcopii Românești a Vadului, Geacagiului, Sîbragului și Bălgărului*. Biał 1902, pag. 152. prețul 2 cor. 50 fl.

Octav-George Lecca: *În amintirea războiului pentru Independență. Album comemorativ. 10 Mai 1902*. București 1902. "Minerva", prețul 1 lei 50 bani. Cuprinde antropofele, M. M. L. L. Regele și Regina, cum și prețioase momente din campania de la 1877—78. scrise de generalii, cari au luat parte. Text paralel românesc și francezesc.

Dr. Ioan Mihalăyi: *Diploma maramururene din secolul XIV. XV. M. Sziget 1900*. un forte prețios volum de 676 pag. conține 366. documente relative la istoria Maramurureului adunate și comentate cu multă îngrijire. Colecția aceasta a fost premiată de Academia română în sesiunea actuală cu 4000 Lei. Costă broșată 10 cor. legată 12 cor.

Dr. Sterie Stinghe: *Documente privitoare la trecutul Românilor din Sobet (1784—1810)*, vol. II. Brașov 1902, pag. 374.

Vasiliu Ranta Buticescu: *Novela*, tomul I. Ghioria, "Aurora" 1902, pag. 286, prețul 1 cor. 60 fl. coperine 15. novele, publicate deja prin revistele noastre.

Biblioteca "Poporului Român" Nro 3—4. *Trei istorii morale de Ioan Bota*, învățător. Budapesta 1902, pag. 63, prețul 40 bani.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

A apărut în editura "Unității":
BEN HUR
sau
Zilele lui Mesia
de Lewis Wallace.
Traducere.

Tom. I format 8° de 539 pagine, Cor. broș, costă numai 1.50
Tom. II format 8° de 508 pagine, Cor. broș, costă numai 1.40
Romanul acesta, tradus în toată limbile cunoscute ale Europei, este una dintre cele mai interesante lecturi, instructive și moralizatoare, ce se poate da în mâna orî cărui cetitor, fie de ori care gen și vîrstă.
Într-unul ur-se înfrîngăză lumea română în aderarea sa lumii, poporul jidovec cu toată apucătura și porțile sale, și mai pe sus de toată, sentimentul acelu creștinesc, ce transpiră din romanul acesta. Admirabilă fînna față de familia sîntă și nepotrivite lablouri, ce deșteptă în sufletul nostru, fîn în conștiință înclîngăză atențiunea și emoți-onază până la lacrimi.
O carte *într-adevăr bună* pentru orî care familie, și fîrte potrivită pentru *bibliotecile parochiale, școlari și poporali*.
Prețul, în vederea scopului, încă este fîrte moderat.

(28) 3-5

Institut de credit și economii societate pe acții
în Dees.

Fondată la anul 1890.

Capital social: 200.000 cor. Fonduri: 120.000 cor.âne.

Se primesc Depuneri spre fructificare, de la parte cu 5%, fără anuit, cu 5 1/2% cu anuit; era de la corporatiuni culturale cu 6% interese. Darea de venit după interese o solvase; institutul separat. Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuează cu reinlocuirea postei.
Direcțiunea.

Communicarea trenurilor prin gara Küküllösszög—Biał.
(Valabil din 1 Mai 1902).

Soseșo		Pleceă			
1. <i>De cîtră Teiuș:</i>					
Tren accelerat,	9-04	dim.	Tren mixt,	12-55	d. a.
" mixt,	2-19	d. a.	" accelerat,	7-35	sara
" personal,	1-02	noptea	" personal,	2-28	noptea
2. <i>De cîtră Copșa:</i>					
Tren mixt,	12-53	d. a.	Tren accelerat,	9-05	dim.
" accelerat,	7-34	sara	" mixt,	2-21	d. a.
" personal,	2-26	noptea	" personal,	1-07	noptea
3. <i>De cîtră Sărbod:</i>					
Tren personal,	8-48	dim.	Tren mixt,	3-25	noptea
" mixt,	6-50	sara	Tren personal,	2-48	d. a.

Tipografia Seminarului archidiecezan.

DAUERHAFT GERUCHLOS SOFORT TROCKNEND

Christoph-Lack fără miros și se uscă repentin.

DER ECHETE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN

Cu veritabilul Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se întrerupe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut, cum și uscarea târzie și scorbosă, ce o au văpselile și lacul de olei. Afară de acestea modul întrebunțării lui e de tot simplu, în cât îl poate face fie cine.
Deposite în: Sibiu: Franz Jahn Söhne.
(22) 6-15

Premiat la Expunsețiunea Internațională din Chicago 1893.

Fabrica Cuții ces. reg. fundată în anul 1847

aur argint și bronz

BRIX & ANDERS

proprietarii ai crucii de aur cu cor.ănă pentru merite

In Viena I. Dorotheergasse 6. pregătește

LUCRURI BISERICESCI DIN METAL

pe cum chivoturi, potire, cruci, felipare, candelă, cădelnițe, candelabre etc., cu prețurile cele mai ieftine.

Cataloge ilustrate, desămnuri, fotografiile săn preliminare se trimit la dorință gratuit. Să primesc orî ce obiecte pentru aurit, argințit, orî obducere cu bronz, pe cum și orî și ce reparatură.